

פרשת וישלח

קיום ישראל בגלות הוא מכח התורה בלבד

ויעויין באור החיים שביאר שבתוך כלל ישראל זרעו של יעקב, קיימים עדיין שני שמות אלו, דהיינו שיש את אלו שהם בבחינת 'יעקב' שהם אינם יכולים לעמוד כל כך מול כוחו של עשו, אך יש את אלו שהם בבחינת 'ישראל' שהם בבחינה של 'שרית עם א-להים ועם אנשים ותוכל' הם יכולים לעמוד מול עשיו במלחמה, ולנצח. ונבאר את הדברים.

ב

הנה בפרשת תולדות בעניין הברכות שברך יצחק את יעקב יש לעיין מהו פשר מהלך הדברים שמתחילה רצה יצחק לתת את הברכות לעשו ולא ליעקב, ורק רבקה היא זו שדאגה שהברכות יגיעו ליעקב דווקא, ומה הפשט בכך שיצחק מתחילה לא רצה כן.

והדבר מבואר באריכות בפירוש המלבי"ם וכן הוא בבית הלוי, ותוכן דבריהם שהיו שני חלקים בברכתו של יצחק אבינו, האחד היה על ענייני העולם הזה ואילו החלק האחר על העולם הבא, וכיון שראה יצחק את עשו פורש לדרך רעה והולך אחר העולם הזה והוא לא יוכל לקבל את ברכות העולם הבא למרות היותו בכור והן היו ראויות לו מן הדין, אך הן אינן ניתנות אלא למי שראוי להם, לכן חפץ שיעקב אבינו יקבלם תחתיו.

אולם, יצחק אבינו בדאגתו לשני בניו, רצה לתת לעשו **דווקא** את ברכת העוה"ז, שבאופן זה זרעו של יעקב יהיה כולו קודש לה', וזרעו של עשו יהיו אלו שידאגו לכל צרכיהם הגשמיים, וכך יהיו שניהם לעם אחד, כפי שאכן התחלק הדבר לאחמ"כ בתוך ישראל עצמם שיש את כלל השבטים ויש את שבט לוי שהוא קודש לה', ובזה תהיה הצלה ליעקב ועשו כאחד, שעשו מצידו לא יהיה לגמרי איש שדה אלא יעזור ליעקב, ואילו יעקב מצידו לא יצטרך להיות טרוד בפרנסה, אלא עשו ידאג לצרכיו והוא יוכל לשבת ללמוד בשלווה, וכן לא יהיה טרוד במלחמות עם אויבים ויהיה כולו קודש לה', ועסוק בעבודתו בלבד.

אולם רבקה הכירה היטב את עשו וידעה, כי אם יקבל הוא את ברכת העוה"ז, לא ישתמש בו כלל לצורך עבודת ה', ולא רק שלא יועיל עם זה ליעקב, אלא יקח את ברכת העוה"ז במטרה ללחום בו בכל כוחו. ולכן השתדלה כל כך שיעקב יקבל גם את החלק של העוה"ז, באופן שיש את שבט לוי שהם עוסקים בתורה ומופרשים מעול העולם ועסקיו, ושאר

א

"ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר...וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו" (לב, כה - כו).

רש"י מבאר כי אותו האיש היה שרו של עשיו, וזאת אומרת שהיתה כאן מלחמה חזקה ומהותית ביותר בין כוחו של עשיו שהוא שורש כח הרע בעולם, לבין כוחו של יעקב שהוא שורש הטוב, ורואים כי רוב המלחמה עשיו לא עשה דבר, אך משהו הוא כן הצליח, ויש להבין מה תוכן הדברים.

הספורנו מבאר מה הטעם שלכל אורך המאבק לא הצליח המלאך לגבור ומה קרה שבסוף כן עלה בידו, שבתחילה היה יעקב שקוע לחלוטין ודבוק בה"ת במחשבתו ובדיבורו ולכן לא יוכל לו, אך בסוף הצליח לגעת בו 'כשהודיעו החטא העתיד במדריכי עמו, ובדאגתו בזה פסק הדבוק, ואז "ותקע כף ירכו בהאבקו".

הדרך שבה עמד יעקב אבינו בגבורה מול שרו של עשו היתה על ידי רוב דבקותו בקב"ה ללא הפסק, וכשפסקה הדבקות לרגע אחד, הצליח לפגוע בו.

במדרש רבה מבואר עניינה של נגיעה זו בכף ירכו של יעקב, שהיא זו שגרמה לפורענות אצל הצדיקים שבכלל ישראל 'נגע בצדיקים ובצדקניות ובנביאים ובנביאות שהן עתידין לעמוד ממנו ואיזה זה, זה דורו של שמד'. הרמב"ן מביא ממדרש שיר השירים (ב, ז) **'ומה היו עושין בדורו של שמד היו מביאין כדורין של ברזל ומלבנין אותן באש ונותנין אותן תחת שיחיהן, ומשיאין נפשותיהן מהן..'** דבר זה הוא תוצאה של "ותקע כף ירך יעקב", שבא כאמור מחמת הפסק הדביקות בקב"ה.

והנה בסוף העניין שם אומר המלאך ליעקב אבינו, שהקב"ה עתיד להגלות אליו בבית א-ל ולקרוא לו בשם ישראל, **"כי שרית עם א-להים ועם אנשים ותוכל"** (לב, כט).

ואולם חז"ל אומרים (ברכות יב, ב) שאין הכונה שבטל לגמרי שם יעקב וכך מבואר בגמרא שם **'לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך - לא שיעקר יעקב ממקומו, אלא ישראל עיקר ויעקב יהיה טפל לו'**, עיי"ש ברש"י. ומבואר שאין הכוונה שהחליף את שמו של יעקב ל'ישראל', אלא שהתווסף לו עוד שם על שמו 'ישראל', וכעת יש לו את שני השמות גם יחד.

העם עוסקים לפרנסתם ודואגים אף לשבט לוי ולצרכיהם על מנת שיוכלו לעבוד את ה' בשלווה.

והנה ברמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל כתוב **'ולמה לא זכה שבט לוי בנחל ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו, מפני שהובדל לעבוד את ה' ולשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים...לפיכך הובדלו משאר ישראל לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכים לעצמן בכח גופן אלא הם חיל ה'.**

מבואר ששבט לוי הם אלו העוסקים בתורה בלבד ולא עוסקים בשום דבר מלבד עסק התורה ועבודת ה'.

ומוסיף הרמב"ם ואומר **'ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי עולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו לעמוד לפני ה' ולשרתו ולעבדו לדעה את ה', הרי זה נתקדש קודש קדשים.'**

זאת אומרת, שאותם אנשים המקדישים את עצמם ללימוד התורה אינם שייכים לשום דבר אחר מלבד עסק התורה והם נהפכים להיות ממש כמו שבט לוי.

ג

ובעצם זוהי עניינה של 'ישיבה', שהישיבה היא המקום בו נמצאים אלו שעוסקים בתורה יומם ולילה וכפי שמתבאר בדברי המדרש תנחומא בפרשת נח בזה"ל, 'ואף הקב"ה

כרת ברית עם ישראל שלא תשתכח תורה שבע"פ מפייה ומפי זרעם עד סוף כל הדורות, ולפיכך קבע להם לישראל שתי ישיבות שיהיו הוגיין בתורה יומם ולילה ומתקבצין שתי פעמים בשנה באדר ובאלול מכל המקומות ונושאים ונותנים במלחמתה של תורה עד שמעמידין דבר דבור על בוריו...!

ואלו הם הישיבות שנמצאים היום ועוסקים בתורה יומם ולילה, ועליהם נכרתה הברית שלא תשתכח התורה מישראל, ובני הישיבה הם בבחינת שבט לוי.

והנה, ברמב"ן בפרשתינו מבואר שאותם הדברים שארעו ליעקב אבינו עם עשו בבואו לארץ, הם כולם רמז למה שיקרה בהמשך הדורות בין בניו של יעקב לבניו של עשו.

ונמצא לפי"ז שכשם שיעקב אבינו גבר על עשו על ידי שהיה דבוק כל הזמן בתורה בלי שום הפסק כפי שביאר הספורנו, כמו"כ אנו ג"כ כוחנו לגבור על זרעו של עשו הוא שנהיה דבוקים בהקב"ה בלי שום הפסק, ומי שעוסק בתורה יומם ולילה בלי שום הפסק הוא בבחינת 'ישראל' שיכול לגבור על עשו כפי שנתבאר.

וכן מבואר בהמשך דברי התנחומא שהצרות לא פוגעות באלו העוסקים בתורה, יומם ולילה **'ואותם ישיבות לא ראו לא שבי ולא שמד ולא שלל ולא שלט בהן לא יון ולא אדום',** כי עסק התורה התמידי הגן עליהם מכל הפורענויות.

דברים שאמר רבינו שליט"א בעת שהשתדלו למען החזקת הישיבה

ועתה ניקח מן הדברים אלינו את מה שנוגע למעשה בתקופה זו, במשנה באבות כתוב **'אם אין קמח אין תורה ואם אין תורה אין קמח'**, מבואר שבלי מציאות של קמח אין אפשרות לתורה להתקיים. ומאידך, בלא לימוד התורה לא יהיה קמח לפי שהקמח מגיע רק בזכת לימוד התורה.

והנה בתקופה זו ישנם החפצים בטובת הישיבה ועמלים רבות על ארגון מגבית למען ה'קמח' של הישיבה, אבל עם זאת על הבחורים לדעת שתפקידם בעת הזו הוא שלא להתערב בשום אופן בכל הנושא הזה, הבחורים הם בבחינת ה'**ישראל'** הם ה-'**עוסקים בתורה יומם ולילה'**, ואדרבה הדרך של הבחורים לפעול ולעזור בעת הזו הוא דווקא ע"י שיתדבקו בלימוד יותר ויותר, לבחורים יש דאגה גדולה מאוד כי "אם אין תורה אין קמח", על הבחורים ללמוד עם כל המרץ ולא להתבטל בעניין זה כלל ורק כך יהיה סיעתא דשמיא, אי אפשר לזכות להצלחה בשום תחום כשזה בנוי על גבי חורבן התורה.

ומעשה שהיה עם אחד מראשי הישיבות הגדולים שבתחילת הישיבה נסע לחו"ל לצורך גיוס כספים לאחזקת הישיבה, ובתחילה לא הצליח כלל וכלל, בשלב מסוים הוא שלח מברק לבני ישיבתו בו ביקש מהם להתחזק מאוד בלימוד התורה, ואכן מיד אחרי כן הצליח להשיג את הסכום הנדרש באורח פלאי ביותר. וזה משום שכח התורה פעל שיהיה קמח לשיבה.

ובעזרת השם על ידי שהבחורים יהיו שקועים בלימוד יהיה סיעתא דשמיא לאלו שעוסקים בזה, ועל ידי שיהיה תורה יהיה קמח, ונוכל להמשיך ללמוד מתוך הרחב הדעת.